

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАГІСТРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядаються питання формування структурних компонентів виконавської майстерності музиканта-інструменталіста та проблема умов їх формування.

Ключові слова: магістр музичного мистецтва, виконавська майстерність, інструментальне виконавство.

The article considers the issues of formation of structural components of performing skills and the problem of conditions of their formation.

Key words: Master of Music, performing skills, instrumental performance.

Підготовка високопрофесійних, компетентних та конкурентно-здібних музикантів в умовах української музично-педагогічної дійсності сьогодення є пріоритетним напрямком мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти. Саме тому важливий акцент - на пошук нових шляхів по реалізації вимог освітньої стратегії виховання вітчизняних магістрів музичного мистецтва. Актуальність дослідження виникає із потреби в збагаченні музично-освітнього середовища подальшими музикознавчими розробками, на корегування змісту, форм та методів професійної підготовки, що направлені на формування та розвиток виконавської майстерності магістра музичного мистецтва.

Теорія музичного виконавства посідає почесне місце серед важливих проблем українського музикознавства, вирішення яких вимагає різних наукових підходів у галузі музикології психології, педагогіки. Успіх питань музичного виконавства бачиться в його нерозривному зв'язку з методологічними принципами. Складовими принципами музично-виконавської діяльності є творчість композитора, інтерпретатора та слухача [4, с.112].

Розвиток вітчизняного мистецтва показує, що у музично-виконавському просторі мається ще чимало нагальних проблем, які вимагають свого концептуального теоретичного осмислення. Одна з них – феномен виконавської майстерності, його цілісна безперервна природа розвитку. Адже неясність уявлень про сутність цього явища заважає сьогодні, в певній мірі, музикантам більш ефективно та якісно вирішувати ті чи інші прикладні творчі та освітні задачі.

Певний інтерес для даного дослідження представляють роботи по музичній психології та педагогіці, в яких розглядаються питання навчання музикантів, формування важливих для виконавця якостей (Л. Баренбойм, Л. Бочкарьов, Г. Нейгауз, Г. Коган, К. Мюльберг, Ю. Усов, Н. Михайленко, Л. Виготський, М. Давидов, Г. Ципін, С. Савшинський та інші).

У галузі музично-інструментальної підготовки формування виконавської майстерності – задача першорядної важливості. Виконавець – це насамперед професіонал високої виконавської культури, який глибоко знає природу музично-виконавської діяльності, музично-художньої творчості, в досконалості володіє технологією гри на музичному інструменті. В будь-якому випадку, такий виконавець стає добре впізнаним, який відрізняється від інших музикантів ще й тому, що має високу культуру звуковедення, інтонування та художньої інтерпретації, а також наявністю тонкого музичного смаку, характерним емоційним відгуком на музику, творчим натхненням та артистизмом. Отже, майстерність високопрофесійного музиканта-виконавця завжди унікальна. Для цієї унікальності властивий індивідуальний стиль виконавської діяльності (засоби, прийоми ігрових дій), який, в свою чергу, визначається індивідуальними психічними

особливостями музиканта (характером, темпераментом, здібностями), а також індивідуальним характером гри на своєму інструменті [1, с.30].

Успішний розвиток виконавської майстерності залежить від методичних прийомів, які використовує викладач у роботі зі студентами, а також від зусиль самого виконавця. Саме глибокий підхід до виконавських здібностей дозволяє педагогу правильно визначати й вирішувати художньо-освітні задачі для досягнення виконавської майстерності [2, с.100].

Вдосконалення виконавської майстерності відбувається під час процесу музично-професійної підготовки. Для оволодіння професії музиканта-інструменталіста слід поєднати художню та технічну сторони мистецтва. Тому у свідомості музикантів музичний образ, засоби виразності та технічні прийоми мають бути єдиним цілим.

В ході дослідження визначено структуру виконавської майстерності магістра музичного мистецтва, що містить чотири взаємопов'язані підсистеми:

1. мотиваційно-вольова, яка відображає направленість особистості, інтереси, вимоги, ціннісні орієнтири в професії, здатність регулювати свої дії та вчинки у відповідності до професійних цілей та задач;
2. операційно-технологічна, що охоплює увесь спектр виконавських вмінь та навичок, необхідних для створення та втілення музичного образу твору;
3. регулятивно-психологічна, яка включає володіння навичками психологічної підготовки до публічного виступу, здатність керувати своїм емоційно-психічним станом;
4. індивідуально-творча. Вона пов'язана з творчістю виконавця, його здатністю до самостійної творчості інтерпретації музичних творів, з володінням творчими вміннями та навичками.

Серед умов формування мотиваційно-вольового компоненту виконавської майстерності магістра музичного мистецтва виділяються вимоги до самореалізації, бажання виразити себе за допомогою гри на музичному інструменті, формування адекватної самооцінки, впевненості в собі, в своїх можливостях, розуміння цінності виконавської діяльності та професійних перспектив, включення дії в більш широку соціальну мотивацію.

Основою формування операційно-технологічного компоненту виконавської майстерності є розвиток виконавської уваги та навичок самоконтролю виконавських дій. Чіткі установки, орієнтація на певний результат оптимізують роботу виконавця, направленість уваги на виконавські дії та контроль над правильністю їх здійснення підвищують точність самих дій та швидкість їх засвоєння.

Формування регулятивно-психологічного компоненту виконавської майстерності, як одна із найскладніших задач, вимагає особливої уваги з боку педагога. Дослідники рекомендують такі методи психологічної підготовки до публічних виступів, як аутогенне тренування, дихальні вправи для зняття емоційно-психічної напруги, рольова підготовка, вміння втримати увагу на сцені.

Умовою формування індивідуально-творчого компоненту виконавської майстерності є розвиток музично-творчого мислення магістра, здатності до створення творчої інтерпретації музичного твору. З цією метою використовується «проблемний метод» навчання, що передбачає створення «проблемних ситуацій» в процесі музично-творчої діяльності (аналіз музичних творів, складання виконавського плану твору, вибір декількох варіантів виконання одного і того ж фрагменту твору).

Отже, виконавська майстерність магістра музичного мистецтва це якісний рівень діяльності, інтегральна властивість особистості та система, що містить чотири підсистеми (мотиваційно-вольову, операційно-технологічну, регулятивно-психологічну та індивідуально-творчу). Як якісний рівень діяльності виконавська майстерність відрізняється індивідуально-творчим характером, сформованістю виконавських вмінь та навичок, психологічною готовністю до публічних виступів. Як інтегральна властивість

особистості – представляє собою сукупність направленості на виконавську діяльність, вольових якостей та духовності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрейко О.І. Методи вдосконалення виконавського апарату музиканта-інструменталіста : дис.канд.пед.наук : 13.00.02. К., 2004. 185 с.
2. Білоус В.П. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності / Часопис Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського. К., 2010. Вип. 1. С. 97-103.
3. Корнішева Т. Виконавська культура диригента як складова диригентської діяльності. Музичне мистецтво і культура: зб. наук. пр. / ред. [О. Сокол, О. Самойленко, О. Маркова]. Одеса : Астропринт, 2012. Вип. 16. С. 385-394.
4. Савшинский С. Пианист и его работа. М.: Классика-XXI, 2002. 244 с.
5. Цагарелли Ю.А. Психология музыкально-исполнительской деятельности: учеб.пособие. СПб.: Композитор С-П., 2008. 368 с.

Рекомендує до друку науковий керівник доцентка Корнішева Т.Л.